

Sv. Katarína Sienská-panna a Učiteľka Cirkvi, 29. apríl (1347 - 1380)

V apríli roku 1980 si Cirkev pripomenula šesťsté výročie smrti sv. Kataríny Sienskej. Slovenský katolícky mesačník *Slovenské hlasy z Ríma* uverejnil vtedy (v júnovom čísle) príležitostnú životopisnú úvahu s názvom *Žena, ktorú poslúchali pápeži*. Je to trochu smelý titul a pri slabšej znalosti dejín by mohol vyvolať nedorozumenie; nie je však bez základu a aspoň sčasti vystihuje mimoriadnu osobnosť sienskej svätice.

Svätá Katarína Sienská (Benincasová) pochádzala z veľmi početnej rodiny. Narodila sa roku 1347 ako predposledná z 24 detí. Jej otec Jacopo Benincasa bol farbiarom koží. Matka Lapa mala viac ako dosť starostí a práce okolo početnej rodiny. Pritom sa zdá, že statoční manželia dobre zvládli situáciu, takže rodina netrpela núdzu. Ba ešte si aj prisvojili jedno osirotené dieťa. Bol to chlapec Tomáš della Fonte, Katarínin o desať rokov starší bratanec, ktorý sa neskôr stal dominikánom a prvým spovedníkom svojej svätej sesternice.

Ako šesťročná zažila Katarína prvé zjavenie, ktoré naznačilo jej životné povolanie. Keď sa raz s bratom Štefanom vracala z mesta domov, nad bazilikou sv. Dominika videla Pána Ježiša oblečeného do kňazského rúcha a obklopeného mnohými bielo odiatymi osobami, medzi ktorými poznala apoštolov sv. Petra, Pavla a Jána. Katarína chápala videnie ako povolanie k bezvýhradnému nasledovaniu Krista. Jemu sa aj bez váhania zasvätila, a to ešte v detskom veku.

Rodičia videli Kataríninu mimoriadnu nábožnosť, ale nepoznali najhlbšie tajomstvo jej srdca. Preto keď dcéra dosiahla 12 rokov, praktická a starostlivá matka sa začala obzerať po ženíchovi. Vtedy bola už Katarína nútená prezradiť svoje veľké ideály. Matka, hoci bola nábožná a úprimne veriaca, nevedela pochopiť dcérine túžby a nechcela o nich ani počuť. Katarína sa rozhodla bojovať všetkými prostriedkami, ktoré nenarušovali jej povinnú lásku voči rodičom. A tak si jedného dňa odstrihla svoje pekné dlhé vlasy.

Matka sa zhrozila, ale neustúpila. Chcela prísnosťou a tvrdou prácou zmeniť dcérino zmýšľanie. Zamestnávala Katarínu tak, aby jej nezvyšoval čas a sily na mimoriadnu modlitbu a na skutky pokánia. Pre mladú Kristovu snúbenicu to bola ťažká skúška, ale poslušne vykonávala všetky určené práce. S pomocou Božej milosti sa jej podarilo vytvoriť aj popri rušnom vonkajšom živote tichú izbičku vnútri svojej duše, kde sa mohla nerušene stretávať so svojím božským Snúbencom. V tom období zatúžila obliecť si rúcho tretieho rádu sv. Dominika.

Katarínina ponížená vytrvalosť napokon predsa zvíťazila. Otec videl, že jej povolanie je vážne; preto prehovoril manželku, aby nechala dcéru ísť za hlasom srdca, ktorý bol v tomto prípade Božím hlasom. Životopisy hovoria, že otca pohli k zmene zmýšľania mimoriadne úkazy, ktoré sprevádzali Kataríninu modlitbu: žiara a zjavovanie sa holubice nad jej hlavou.

Katarína mala konečne vytúžený súhlas rodičov. Keď dosiahla šestnásty rok (r. 1363), požiadala o prijatie medzi členky tretieho rádu sv. Dominika nazývané "*mantellate*" podľa čierneho plášt'a (tal. *mantello*), ktorý prikrýval ich biele rúcho. Otcovia dominikáni jej sprvoti nechceli vyhovieť pre jej mladý vek, ale napokon ju prijali.

"Mantellate" - mantelátky neboli rehoľníčky v plnom zmysle slova, bolo to skôr akési kajúce bratstvo. Preto nežili v uzavretej kláštornej komunite a mohli voľnejšie usporiadať svoj denný program. Katarínin denný život sa odohrával väčšinou na štyroch miestach: v kostole sv. Dominika, vo svojom dome, v nemocnici "*della Scala*" a v leprozáriu sv. Lazára, kde ošetrovala tých najznetvorenejších malomocných. Voči sebe bola veľmi prísna: dožičila si iba málo spánku a jedla, a tri razy denne sa bičovala. Boh odmeňoval jej mimoriadne pokánia a hrdinskú lásku voči druhým zvláštnymi milosťami, najmä videniami a extázou.

Je pochopiteľné, že mnohí obdivovali zvláštnu sienskú mantelátku tak pre jej tvrdý život, ako aj pre dobročinnosť a pre mimoriadne prejavy božej priazne. No stretala sa aj s nenávisťou a závisťou. Neraz sa Kataríne odplatili nevďačnosťou a urážkami práve tí, ktorým preukázala najviac dobrodenia. Narazila na nepochopenie i medzi rehoľníkmi. Keď prišla v kostole do extázy, rehoľní spolubratia ju viac ráz bezohľadne vyvliekli von.

Niekedy v období pontifikátu pápeža Urbana V. (1362-70) mala Katarína významné videnie, v ktorom ju Kristus žiadala, aby sa venovala apoštolátu. Tým sa skončil jej skrytý život. Začali sa okolo nej zokupovať významné osoby so Sieny, Florencie a Pisy a žiadali ju o rozličné rady, prípadne priamo o duchovné vedenie. Mnohí sa na ňu obracali písomne a tak sa začala Katarínina bohatá korešpondencia. Jej listy putovali do všetkých kútov Talianska, ba aj do iných európskych krajín. Keď si uvedomíme, že svätica začala svoj zvláštny apoštolát vo veku sotva dvadsiatich rokov, nečudujeme sa, že jej pôsobenie vyvolávalo na jednej strane obdiv, ale na druhej nedôveru a podozrenie. Preto sa vedenie dominikánskej rehole rozhodlo, že úradne preskúma náuku a činnosť mimoriadnej sienskej mantelátky. V máji 1374 predvolalo Katarínu na generálnu kapitulu do Florencie. Vyšetrovanie sa skončilo plným uznaním Kataríninej pravovernosti. Zvláštnosťou bolo, že rehoľa pri tejto príležitosti určila svätici duchovného vodcu; stal sa ním hlboko duchovný a učený dominikán Raimondo da Capua.

Po návrate z Florencie čakali na Katarínu nové úlohy. Pápež Gregor XI. a dominikánski predstavení ju žiadali, aby použila svoj vplyv na povzbudenie kresťanských veľmožov do boja proti postupujúcim Turkom. Katarína poslúchla. Roku 1375 ju pozvali významní priatelia do Pisy, aby za istý čas pôsobila v tomto meste. Tam dosiahla Katarína ďalší stupeň spojenia s Kristom, a to stigmami, znakmi jeho utrpenia, ktoré však na jej žiadosť ostali navonok neviditeľné. Iba ostrými bolesťami jej pripomínali miesta Ježišových piatich rán.

Medzitým vypukli v Taliansku vážne politické rozbroje. Florencia začala organizovať ozbrojený boj proti cirkevnému štátu. Pápež Gregor XI. vyhlásil proti Florencii a jej spojencom exkomunikáciu a interdikt. Vtedy Florent'ania požiadali Katarínu, aby sprostredkovala zmierenie. Katarína prijala túto diplomatickú úlohu a vybrala sa so skupinou svojich duchovných priateľov a učeníkov do Avignonu v južnom Francúzsku, kde vtedy sídlil pápež. Gregor XI. ju prijal s veľkou úctou a vyhovel jej žiadosti o zmierenie s talianskymi mestami. Katarína mohla byť spokojná, hoci nie celkom, lebo ani jedna z rokujúcich stránok neprijala v plnom rozsahu jej návrhy a odporúčania, čo sa nepriaznivo prejavilo v neskoršom vývine udalostí.

Počas pobytu v Avignone udelil pápež Kataríne niektoré ojedinelé výsady, ako napr. privilégium mať prenosný oltár alebo dovoľenie mať na cestách k dispozícii troch svedníkov na rozhršovanie kajúcnikov, ktorých svätica obrátila.

Katarína však chcela od pápeža ešte čosi. Čo jej zvlášť ležalo na srdci, a to bol pápežov návrat do Ríma. Rozličné okolnosti spôsobili, že pápež sa od roku 1305 zdržiaval v Avignone. To malo nepriaznivý vplyv nielen na pápežstvo, ale na celý kresťanský svet. Preto viacerí úprimne zmýšľajúci predstavitelia kresťanstva žiadali pápeža, aby sa vrátil do mesta, ktoré posvätil svojím apoštolátom a krvou svätého apoštola Petera a kde sídlili jeho nástupcovia. O to prosila aj Katarína. Konečne sa pápež rozhodol: 16. septembra 1376 opustil Avignon a v januári nasledujúceho roku vstúpil do Večného mesta za jasotu Rimanov a všetkých, ktorým ležalo na srdci dobro Cirkvi.

Bohužiaľ, táto radosť netrvala dlho. V marci 1378 zomrel Gregor XI. Za jeho nástupcu bol zvolený arcibiskup Bartolomeo del Prignano, ktorý prijal meno Urban VI. Nový pápež si prehnanou tvrdosťou znepriatelil väčšinu kardinálov pochádzajúcich z predchádzajúceho pontifikátu, takže ho opustili. Vyhlásili jeho voľbu za neplatnú s poukazom na búrlivé ovzdušie v Ríme počas pápežskej voľby. Nespokojní kardináli si zvolili protipápeža Klementa VII., ktorý sa usadil v Avignone. Vznikol tak smutný pápežský rozkol, ktorý sa skončil až Kostnickým cirkevným snemom roku 1417. Po vypuknutí rozkolu nastal v kresťanskom svete zmätok. V neprehradnej situácii sa dostali do

rozkolu i niektorí svätí, ako napr. sv. Vincent Ferrer, ktorý po dlhý čas podporoval avignonských protipápežov. Tu treba obdivovať sv. Katarínu Sienskú, ktorá vedela jasne posúdiť situáciu a jednoznačne zastávala pravého rímskeho pápeža. Pravda, nesúhlasila s jeho nesprávnymi krokmi a viac ráz mu úprimne a dôrazne dohovárala. Urban VI. si vážil Katarínu a povolal ju do Ríma, aby mu pomáhala v ťažkej situácii.

Katarína išla a za pol druhu roka, ktoré jej ešte zvyšovali zo života, poskytla nešťastnému pápežovi veľa cenných služieb.

V tom čase ju však trápila aj iná veľká starosť, a to vážne chyby, ktoré sa zjavovali v dominikánskej reholi. Sväticu tieto nedostatky veľmi boleli a vrúcne sa modlila, aby sa rehoľa obnovila v pôvodnom duchu sv. Dominika. K tomu povzbudzovala a pripravovala viacerých členov rádu a s tým cieľom i pred smrťou žiadala, aby na pripravovanej generálnej kapitule v Bologni zvolili za generálneho predstaveného jej duchovného vodcu, Raimonda da Capua, ktorý bol preniknutý duchom rehoľnej obnovy. Kapitula splnila jej želanie 12. mája 1380. Nový nástupca sv. Dominika nesklamal očakávanie a hneď po zvolení sa dal do reformy rehole podľa ducha svätého zakladateľa a podľa vrúcneho želania jeho i svojej duchovnej dcéry zo Sieny.

Katarína sa už nedožila bolonskej kapituly a jej výsledkov. Vyčerpaná prácou a vášnivým zanietením v službe Božej a v službe Cirkvi zomrela v Ríme 29. apríla 1380. Dožila sa iba 33 rokov. Bol to krátky, ale veľmi bohatý život.

Katarínu pochovali s veľkými poctami na cintoríne dominikánskeho kláštora "alla Minerva" v Ríme. Neskôr uložili jej telesné pozostatky pod hlavným oltárom kostola S. Maria sopra Minerva. Veriaci ľud zo všetkých vrstiev ju hneď uctieval ako sväticu. Pri jej hrobe a na iných miestach spojených s jej pamiatkou sa diali početné zázraky. Neusporiadané pomery v Cirkvi oddialili jej úradné svätorečenie až na rok 1461, keď ju vyhlásil za svätú pápež Pius II. Jej úcta, zvlášť v Ríme a v Taliansku, ostala aj po stáročiach stále živá. Preto jej pápež Pius IX. dal roku 1866 titul spolupatrónky Ríma a Pius XII. ju roku 1939 vyhlásil za hlavnú patrónku Talianska spolu so sv. Františkom Assiským.

Okrem mimoriadnej pamiatky svojho života zanechala sv. Katarína Sienská aj pomerne bohaté literárne dielo. Tvoria ho jej listy, kniha *Dialóg* a modlitby.

Z korešpondencie sv. Kataríny sa zachovalo 382 listov. Boli adresované ľuďom zo všetkých spoločenských vrstiev. Deväť listov bolo určených blízkym príbuzným, z toho tri matke, dvadsaťtri ráz písala pápežom Gregorovi XI. a Urbanovi VI., jedenásť jej listov išlo hlavám štátov, z toho tri uhorskému a poľskému kráľovi Ľudovítovi Veľkému a takisto jedenásť listov bolo určených kardinálom. Veľa ráz písala biskupom, veľmožom, rehoľníkom a rozličným iným osobám. Tak ako ostatné zachované písomnosti ani listy nepísala priamo ona, ale diktovala ich pisárom. Boli to väčšinou jej duchovní priatelia a žiaci. Katarína bola schopná diktovať súčasne viacerým pisárom listy určené rozličným osobám. Diktovala po taliansky (úradná reč bola latinčina) a literárni kritici si cenia jej pekný štýl a vyspelý jazyk.

Knihu *Dialóg* nazývala svätica jednoducho knihou. Jej žiaci dávali spisu názov *Dialóg Božej náuky* alebo *Dialóg (Kniha) Božej prozreteľnosti*. Katarína diktovala túto knihu niekedy po uzavretí mieru medzi pápežom a talianskymi mestami, najneskôr v októbri 1378. Dielo je zostavené v podobe otázok nebeskému Otcovi a jeho odpovedí. Otázky a odpovede hovoria o Božom milosrdenstve voči Kataríne, voči svetu a voči Cirkvi. Kniha vyjadruje mystickú cestu lásky, ktorou ide duša v ústrety spojeniu s Najsvätejšou Trojicou. Toto dielo zaraďuje sv. Katarínu medzi majstrov a učiteľov kresťanskej dokonalosti.

Z modlitbového pokladu sv. Kataríny sa písomne zachovalo 26 modlitieb. Pisári ich zachytili pri rozličných príležitostiach, keď sa ich svätá modlila v extáze. Podobne ako ostatné spisy aj modlitby prezrádzajú úprimnú lásku sv. Kataríny k Cirkvi.

K mnohým prejavom uznania a úcty, ktoré dostala v minulosti sienská svätica, pripojila Cirkev 4. októbra 1970 významný titul cirkevnej učiteľky. Predtým bol názov cirkevného učiteľa rezervovaný iba veľkým teológom, ktorí sa vyznačili svätosťou a učenosťou. No pápež Pavol VI. po zrelom uvážení a poradách usúdil, že takýto titul možno oprávnenne udeliť aj ženám, ktoré obohatili Cirkev mimoriadnou svätosťou a múdrosťou. A medzi ne patrí i svätá Katarína Sienská.

Iný pohľad na Katarínu

Je neskorý večer pred sedemsto rokmi v krásnej oblasti v strede Talianska v Toskánsku. V malej miestnosti mladá žena nadšene rozpráva o Bohu. Rukami živo gestikuluje ponad svetlo sviečky. Oproti nej sedí jej spovedník, študovaný teológ a zbožný muž, snaží sa ju počúvať, ale ledva premáha driemoty. Mladá žena ku koncu stráca trepezlivosť. "Páter Rajmond, vy nemáte záujem o Boha? Zapredali by ste svoju dušu za trochu spánku?" Niet sa čo čudovať, že kňaz sa snažil nezaspať! Katarína Sienská bola úprimná a zapálená rečníčka a tiež mystička, ktorej myšlienky sú pokladom pre Cirkev. Jej vyučovanie a spisy sú také cenné, že pápež Pavol VI. ju roku 1970 spoločne so svätou Teréziou z Avily vyhlásil za učiteľku Cirkvi. Stali sa prvými ženami patriacimi do skupiny tridsiatich svätcov, medzi ktorých patria také prominentné postavy ako svätý Augustín a Tomáš Akvinský. Väčšina učiteľov Cirkvi bola biskupmi alebo učencami, ktorých homílie, rozpravy a ostatné spisy sú už stáročia inšpiráciou pre kresťanov. Tak ako Terézia aj oni žili nábožným životom. Katarína však bola v niečom iná. Bola laičkou. Pochádzala zo skromných pomerov a nikdy nedostala vzdelanie, vlastne väčšinu svojho života bola negramotná. Jej písomnosti, ktoré diktovala pomocníkom, tvorí iba jedna kniha a asi štyristo listov. Čo mohla táto zdanlivo bezvýznamná mladá žena naučiť Cirkev?

Katarínin svet

Katarína sa narodila roku 1347 v Siene v Taliansku ako dvadsiate štvrté z dvadsiatich piatich detí. Svet, v ktorom žila, sa nachádzal v politicky a kultúrne prechodnom období. Spolu s prosperitou rástla duchovná nespokojnosť a nepokoj. Veľká časť cirkevných predstaviteľov bola skorumpovaná a pripútaná k bohatstvu a zároveň zapletená v európskej politike. Svet rozdelený častými vojnami bol čoraz horší. Pár mesiacov po narodení Kataríny vypukol na Sicílii mor. Počas rokov, keď sa táto choroba šírila, skoro tretina európskej populácie - viac ako sedemdesiatpäť miliónov ľudí - zomrela. Korupcia, vojny, epidémie - mnohým kresťanom sa zdalo, že Boh opustil svoju Cirkev. Hoci si mysleli, že opustil svoj ľud, Boh zjavoval svoju prítomnosť prostredníctvom svätcov, ako bola napríklad Katarína.

Svätosť priťahuje

Katarína mala iba šesť rokov, keď mala mystický zážitok, ktorý podstatne ovplyvnil jej život. Videla Krista, ktorý nepovedal nič, iba sa usmieval a požehnával ju. Neodolateľne priťahovaná, šikovná a veselá dievčina sa rozhoduje, že chce patriť len Ježišovi. Katarína len ťažko hľadá možnosti byť sama s Ježišom v modlitbe - čo nie je ľahkou úlohou v jej rušnej rodine. Keď dospievala, odmietla sa pripravovať na vydaj. Matka nikdy úplne nepochopila toto správanie, preto bola situácia doma napätá. Lež otec ju dobre poznal, preto trval na tom, aby ju rodina nechala na pokoji. Keď mala Katarína šesťnásť rokov, stala sa členkou tretieho rádu dominikánov a prežila doma nasledujúce štyri roky v modlitbe a v pokání. Toto obdobie sa skončilo, keď mala videnie Ježiša, ktorý nechcel vojsť do jej izby, ale namiesto toho ju vyzval, aby vyšla von a aktívne sa zapojila do života mesta. Katarína mala s tým dosť veľké ťažkosti, lebo sa stala trochu nesmelou, ale jednako to prekonala a pracovala s chorými a chudobnými. Katarínin súcit s trpiacimi spolu s jej horlivosťou za ich spásu bol veľmi očividný. Počas ošetrovania chorých sa za nich modlievala a mnohých priviedla k obráteniu a zmiereniu sa s Bohom. Okrem starostlivosti o chorých sa Katarína začala stretávať s pár priateľkami na večerných rozhovoroch. O Bohu vedela rozprávať veľmi vytrvalo. Mladí ľudia zo Sieny často počúvali Katarínu dlho do noci, uchvátení jej vrúcnu láskou a skvelým postrehom. Okolo Kataríny sa šírili správy o zázrakoch; čoraz viac ľudí ju začalo vyhľadávať kvôli modlitbe a rade. Po čase začala

vyučovať zástupy - šírila posolstvo zdôraznené svojou povest'ou o mimoriadnej starostlivosti a súcitnosti s chorými. (Predstavte si ju ako Matku Teréziu, ale dvadsaťročnú!) Takto vznikla skupina nasledovníkov, niektorí trochu starší a prominentnejší, ktorá sa začala zhromažďovať okolo tejto mladej ženy, ktorá milovala Boha a bola presvedčivým vzorom svätosti.

Nepravdepodobný obhajca

Ako sa jej povest' v Siene šírila, táto mladá nevzdelaná žena sa stala sprostredkovateľkou a zmierovateľkou v najvyšších cirkevných kruhoch. Katarína nová úloha sa začala roku 1374, keď ju pápež Gregor XI. požiadal o modlitbu za seba a za Cirkev. V tomto období bola modlitba naozaj veľmi potrebná, veď to bolo obdobie nazývané "babylonské vyhnanstvo" pápežov. Desaťročia predtým bol za pápeža zvolený francúzsky kardinál. Po udalostiach, ktoré zdržali a znemožnili jeho prechod do Ríma, založil pápežský dvor v južnej časti Francúzska v Avignone. Jeho nasledovníci tam ostali - čo bolo z rôznych dôvodov príčinou škandálov v Cirkvi. Pápež Gregor, ktorý bol tiež Francúz, verejne sľúbil vrátiť sa do Ríma, ale viacerí kardináli spolu s francúzskym kráľom sa mu obrátili chrbtom. Gregor potreboval niekoho, kto by schválil jeho rozhodnutie. To urobila Katarína sériou mimoriadnych listov. Priamo, ale so šarmom naňho naliehala, aby bol neoblomný a aby riešil problémy ako muž "nasledovaním Krista, zástupcom ktorého ste tu na zemi". Upozorňovala ho na sebalásku, ktorá by ho priviedla k pádu v jeho službe. Biskup, ktorý by miloval seba väčšmi ako Boha, pochopiteľne sa bude snažiť vyhnúť nepopulárnym slovám a činom, písala. Namiesto toho, aby upozorňoval ľudí, že sa majú vyhýbať hriechu, bude zakrývať ich neresti zo strachu pre prípadné nepríjemnosti a spory. Túžba nevyvolávať nepokoje a byť so všetkými zadobre by mohla byť "najhoršou krutosťou". Ako lekár, ktorý predpisuje bolestivý, ale potrebný zákrok, tak aj biskup musí svedčiť o pravde, aj keby ho ľudia pre to nemali radi. Znovu a znovu sa Katarína v listoch dožaduje, aby jej "milovaný pápež" splnil svoj sľub a vrátil sa do Ríma. Ďalej mu zdôrazňovala, aby obnovil Cirkev, odstránil skorumpovaných duchovných a ustanovil biskupov, ktorí by boli "svätými a skutočnými pastiermi". Nie každý by si dovoľil takto poučať pápeža, ale Katarínin spôsob života sa dožadoval Gregorovej pozornosti a úcty. Napokon si zobral jej rady k srdcu a roku 1377 preniesol pápežský stolec do Ríma.

Rozhovory s Ježišom

Keď Katarína očakávala koniec svojho života, bola inšpirovaná k písaniu. Kniha, ktorú napísala - možno jej najdôležitejší prínos -, nebola teologickým a biblickým výkladom podobným dielam ostatných učiteľov Cirkvi. Bola niečím novým, napísaná pre laikov aj rehoľníkov. Jadrom jej dialógu s Bohom je skúmanie toho, čo človek musí vedieť a robiť, aby žil sväto. Katarínin Dialóg o Božej prozreteľnosti priťahoval široké pole čitateľov. V nasledujúcom storočí, keď bola objavená kníhtlač, bol jednou z prvých kníh vydaných v Taliansku a odvtedy vyšiel v mnohých jazykoch. Čo sa z nej môžeme naučiť? Tu sú tri z mnohých podstatných bodov. Svätosť sa začína sebazpoznaním. No dajte si pozor! Katarína neberie sebazpoznanie ako ujasnenie si toho, čo chceme, našich slabostí a kladov. Pre ňu je to poznanie, že patríme Bohu - a to ako stvorenia, ktoré sú úplne závislé od milujúceho Stvoriteľa, jediného zdroja šťastia a naplnenia. Dozrievame v láske k Bohu, ak prejavujeme lásku ľuďom. Na tomto Katarína trvá ako na spôsobe, ako umŕtvovať sebalásku, ktorá nás vzdďaľuje od Boha. Vo vzťahoch v rodinách a s blíznymi sa môže overovať naša trpezlivosť, vďaka nim rozvíjame čnosti, ktoré chce Boh v nás vidieť. Takáto láska má veľa podôb: služba, modlitba za potreby ostatných, zdržovanie sa posudzovania ich zlyhaní, túžba hovoriť pravdu v láske. Zdokonaľuje to ducha a vedie ľudí ku Kristovi. Nikdy nestráť svoje srdce! Katarínina vernosť pravde jej spôsobovala bolestnú obavu zo škandálov a hriechov v Kristovom tele. Hoci radila pápežovi a napomínala samolúbnych kňazov, neustále sa modlila za reformu. Zároveň však nestrácala vieru, čo sa stávalo mnohým jej súčasníkom. Hoci vysoko postavení duchovní hľadali spôsob, ako ju ponížiť a poškodiť jej povest', Katarína prijímala tieto prekážky pokojne, bez akéhokoľvek zatrpknutia. Nikdy nestratila dôveru v Cirkev ako Kristovo telo.

Boh zázakov

Po napísaní Dialógu Katarínu požiadal nový pápež Urban VI., aby mu pomáhala v Ríme. Posledný rok svojho života strávila teda tam, kde neúnavne pracovala na jednote Cirkvi zoči-voči dramatickým medzinárodným konfliktom. Na začiatku roku 1380 cítila, že sa blíži jej smrť. Pravdepodobne to bol dôsledok srdcového infarktu. Bola veľmi slabá a ledva chodila. V priebehu nasledujúcich mesiacov si neustále, každý deň, našla cestu do Chrámu svätého Petra. Celé dva kilometre denne prechádzala, aby strávila čas s milovaným Ježišom v modlitbe. Už sa nikdy neuzdravila a zomrela 28. apríla. Mala tridsaťtri rokov. Vo svojom krátkom živote Katarína nezdokonalila teologické názory na spôsob Augustína alebo Tomáša Akvinského. Nebola vedeckou morálnou učiteľkou ako Gregor alebo Alfonz, ani vynikajúcim odborníkom na Bibliu ako Hieronym. Ale svojím životom a listami dávala praktické hodiny lásky a vernosti, ktoré sú stále aktuálne, ako boli v jej dňoch. Keď Pavol VI. vyhlásil Katarínu za učiteľku Cirkvi, zdôraznil tým, že si zaslúži miesto medzi najväčšími svätými učencami. Hovorí, že nešla obyčajnou cestou, no "aj bez pozemského učiteľa bola bohato naplnená darom múdrosti a poznania od Boha". Spolu s tým dostala výnimočný "dar vyučovania", ktorý naplnil jej ohlasovanie pravdy tak, že prinášal jednotu, menil životy a naplňal srdcia horlivou láskou k Bohu. Kto by si kedy pomyslel, že neznáma a chudobná mladá žena sa stane hlavnou posilou v Cirkvi v jej dobe? Kto iný ako Boh by poslal nášho Spasiteľa na svet ako skromné a jednoducho vyzerajúce dieťa?

Benedikt XVI. o Kataríne (výber z katechézy)

V jednom videní, ktoré Kataríne navždy zostalo v srdci i mysli, ju Panna Mária predstavila Ježišovi a on jej daroval nádherný prsteň so slovami: „Ja, tvoj Stvoriteľ a Pán, si ťa beriem za nevestu vo viere, ktorú navždy zachováš čistou – až kým so mnou v nebi nebudeš sláviť večný sobáš.“ (Raimondo da Capua, S. Caterina da Siena, *Legenda maior*, n. 115, Siena 1998). Tento prsteň jej mal zostať, viditeľný len pre ňu. V tejto zvláštnej udalosti môžeme spozorovať živé centrum viery svätej Kataríny, ako aj každej autentickkej duchovnosti: je ním kristocentrizmus. Kristus bol pre ňu ako manžel, s ktorým mala vzťah dôvery, blízkosti a vernosti; najvyššie dobro, milované viac ako všetky ostatné.

Túto hlbokú jednotu s Pánom možno vidieť aj v ďalšej udalosti zo života tejto výnimočnej mystičky: vo výmene srdca. Podľa Rajmunda z Capuy, ktorý zapísal všetko, čo mu Katarína zverila, sa jej Pán Ježiš zjavil s ohnivočerveným ľudským srdcom v ruke, otvoril jej hrud', vložil jej tam toto srdce a povedal: „Najdrahšia dcérka, tvoje srdce som si vzal v deň, keď si mi ho obetovala; preto ti teraz dávam to svoje: oddnes bude na mieste, ktoré predtým patrilo tvojmu“ (ibid.). Katarína skutočne prežívala slová svätého Pavla „...už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus“ (Gal, 2,20).

Okolo tejto tak autentickkej a silnej osobnosti sa postupne vytvorila skutočná duchovná rodina. Boli to ľudia, ktorých fascinovala morálna autorita tejto mladej ženy a tiež výška jej života – neraz dojatí mystickými udalosťami, ktorých sa stali svedkami – napríklad jej častými extázami. Mnohí sa vložili do jej služby a pokladali si za česť, keď ich Katarína duchovne viedla. Volali ju „mama“, pretože ako duchovné deti od nej čerpali potravu Ducha.

Aj dnes je Cirkev vďačná za veľké dobrodenia duchovného materstva mnohých žien, rehoľníc i nezasvätených, ktoré v dušiach živia myšlienku na Boha, posilňujú vieru ľudí a smerujú kresťanský život k stále vyšším cieľom. „Hovorím Vám syn a synom Vás volám“ – píše Katarína jednému zo svojich duchovných synov, kartuziánovi Giovannimu Sabatinimu – „pretože Vás rodím skrze neustále modlitby a Božiu túžbu, tak ako matka privádza na svet svoje dieťa“ (Epistolario, *Lettera č. 141: A don Giovanni de' Sabbatini*). Dominikánskemu pátrovi Bartolomejovi de Dominici písala listy, ktoré zvyčajne začínali týmito slovami: „Najdrahší, milovaný brat a syn v Kristu Ježišovi.“

Ďalší znak Kataríninej duchovnosti je spojený s darom slz. Vyjadrujú výnimočnú a hlbokú citlivosť, dojatie a nehu. Viacerí svätci mali dar slz, pripomínajúci pohnutie samotného Ježiša, ktorý neskrýval plač nad hrobom svojho priateľa Lazára, nad bolesťou Márie a Marty, ani nad Jeruzalemom v posledných dňoch svojho pozemského života. Podľa Kataríny sa slzy svätých miešajú s Kristovou Krvou: hovorila o tom s chvením a prostredníctvom mimoriadne pôsobivých symbolických vyjadrení: „Pamätajte na Ukrižovaného Krista, Boha a človeka (...). Dajte si za cieľ Ukrižovaného

Krista, ukryte sa v ranách Ukrižovaného Krista, ponorte sa do krvi Ukrižovaného Krista“

Tu môžeme pochopiť, prečo mala Katarína tak mimoriadnu úctu ku kňazom, hoci vedela o ich ľudských slabostiach: práve oni prostredníctvom sviatostí a Božieho Slova rozdávať spásanosnú silu Kristovej Krvi. Sienská svätica, povzbudená hlbokou a trvalou láskou k Cirkvi, stále pozývala kňazov a aj samotného pápeža, ktorého volala „sladký Kristus na zemi“, aby zostali verní svojim povinnostiam. Pred smrťou povedala: „Opúšťam telo, no život som darovala Cirkvi a obetovala pre Svätú Cirkev, a to je mi jedinou útechou“

Od svätej Kataríny sa teda učíme to najvznešenejšie: poznať a milovať Ježiša Krista a jeho Cirkev. V *Dialógu Božej Prozreteľnosti* jedinečným spôsobom zobrazuje Krista ako most postavený medzi nebom a zemou. Na tomto moste sú tri schody, vytvorené Ježišovými nohami, krkom a ústami. Stúpajúc po nich, duša prechádza cez tri etapy cesty posväcovania: odmietnutie hriechu, život čnosť a lásky a napokon láskyplné zjednotenie sa s Bohom.

Drahí bratia a sestry, naučme sa od svätej Kataríny milovať Krista a jeho Cirkev – s odvahou, intenzívne a úprimne. Osvojme si slová svätej Kataríny, ktoré môžeme čítať v *Dialógu Božej Prozreteľnosti* na konci kapitoly, ktorá hovorí o Kristovi ako o moste: „Z milosrdenstva si nás obmyl v Krvi, z milosrdenstva si sa rozprával so stvoreniami. Ó, blázon lásky! Nestačilo ti Vtelenie, chcel si aj zomrieť! (...) Ach, milosrdenstvo! Srdce mi zamiera pri myšlienke na teba: na čokoľvek pomyslím, všade je tvoje milosrdenstvo“. Ďakujem.